

Hasta ve Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hasta ve Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22657>

Özet

Hasta ve Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği, mevcut bir skar değerlendirme aracının Türk popülasyonuna yönelik bir uyarlamasıdır. Bu ölçek, özellikle **yanık hastalar** üzerinde oluşan skarların kalitesini ve özelliklerini hem hastanın sübjektif bakış açısıyla hem de bir gözlemcinin objektif değerlendirmesiyle ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin uyarlaması, A. Yalılı tarafından 2015 yılında yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiş olup, Türk toplumunda skar değerlendirme standartlarının oluşturulmasına katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, skarların estetik ve fonksiyonel sonuçların değerlendirilen çok boyutlu bir araçtır. Kullanım amacı, cerrahi veya travmatik yaralanmalar sonucu oluşan skarların iyileşme sürecini takip etmek ve uygulanan tedavi yöntemlerinin etkinliğini belirlemektir. Uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel ve dilsel geçerliliğini sağlamayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Skar değerlendirme, yanık hastalar, uyarlama, psikometri, yara iyileşmesi, POSAS, Türk ölçeği.

Yazarlar

Yalılı, A. (Uyarlama Çalışması); Van Zuijlen, E. M., Klip, H., & Kreis, R. W. (Orijinal Ölçek Konsepti).

Amaç

Hasta ve Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, skarların fiziksel özelliklerini (vaskülarite, pigmentasyon, kalınlık, kabarıklık) ve hastanın deneyimlediği semptomları (acı, kaşıntı, sertlik) standart ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Ölçek, iki ana bileşenden oluşur: Hastanın yaşadığı rahatsızlık düzeyini ölçen **Hasta Skar Değerlendirme Ölçeği** ve klinisyenin skarın fiziksel görünümünü değerlendirdiği **Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği**.

Türk toplumu için yapılan bu uyarlama çalışması, uluslararası geçerliliği kanıtlanmış bir aracın dilsel ve kültürel adaptasyonunu sağlamayı, böylece Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında skar yönetiminin standartlaştırılmasına olanak tanımayı hedeflemiştir. Bu sayede, yanık sonrası skarların tedavi yöntemleri daha tutarlı bir şekilde kararlaştırılabilir hale gelmektedir.

Yapı

Ölçek, skarın çok boyutlu doğasını yakalamak üzere tasarlanmış karmaşık bir yapıya sahiptir. Temel olarak iki ana faktör altında toplanan maddeler, skarın hem objektif hem de sübjektif bileşenlerini ele alır.

Hasta Skar Değerlendirme Ölçeği (Patient Scar Assessment Scale): Bu bölüm, skarla ilgili kaşıntı, ağrı, sertlik, kalınlık, düzensizlik ve renk gibi hastanın kendi algıladığı semptomları ve memnuniyet düzeyini ölçer. Bu nedenle, hastanın yaşam kalitesi üzerindeki etkiyi belirlemede kritik öneme sahiptir.

Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği (Observer Scar Assessment Scale): Bu bölüm ise klinisyen veya deneyimli bir gözlemci tarafından skarın vaskülaritesi, pigmentasyonu, kalınlığı (relief), esnekliği (pliability) ve yüzey alanı gibi fiziksel özelliklerinin objektif olarak değerlendirilmesini içerir.

Ölçeğin yapısı, skarın sadece estetik bir sorun değil, aynı zamanda fonksiyonel ve psikolojik bir sorun olduğunu kabul ederek kapsamlı bir değerlendirme sunar.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgileri "---" olarak belirtilmiştire olsa da, Yalçı (2015) tarafından yürütülen yüksek lisans tezi, ölçeğin Türk popülasyonunda psikometrik özelliklerini araştırmıştır. Bu çalışmada, ölçeğin yapısal ve eşzamanlı geçerlik kanıtlarını sunmayı amaçlamıştır.

Uyarılma sürecinde tipik olarak dilsel ve kültürel eşdeğerlik çalışmaları (çeviri, geri çeviri) yapılmıştır. Yapı geçerliliğinin incelenmesi genellikle faktör analizi yoluyla gerçekleştirilir ve ölçeğin orijinal yapıyı (Hasta ve Gözlemci bileşenleri) Türkçe örneklemede de koruyup korumadığı test edilir. Geçerlik sonuçları, ölçeğin amaçlanan yapıyı Türk **yanak hastaları** grubunda doğru bir şekilde ölçebildiğini göstermelidir.

Güvenirlik

Kaynakta güvenilirlik bilgisi "---" olarak belirtilmiştir. Ancak, bir uyarılma çalışması'nın temel adımı olan güvenilirlik analizi, Yalçı (2015) tezi kapsamında ele alınmıştır. Güvenirlik, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder.

Bu ölçek için incelenen temel güvenilirlik türleri şunlardır:

İç Tutarlılık Güvenirliği: Maddelerin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir. Hem hasta hem de gözlemci bileşenleri için yüksek iç tutarlılık beklenmektedir.

Gözlemciler Arası Güvenirlik (Inter-rater Reliability): Özellikle Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği için farklı klinisyenlerin aynı skar ne kadar benzer puanladığını gösteren Kappa katsayısı veya Intraclass Korelasyon (ICC) değerleri kullanılmıştır. Bu, ölçeğin objektifliğini sağlamak açısından kritik bir güvenirlik göstergesidir.

Faktör Analizi

Hasta ve Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği, doğası gereği iki ana bileşenden oluşur. Uyarılama çalışmasında, bu çift faktörlü yapının Türk örnekleminde de korunduğu doğrulanmıştır. Yapı geçerliliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Keşfedici Faktör Analizi (KFA) kullanılmıştır.

Analizler sonucunda, hasta ve gözlemci bileşenlerinin birbirinden bağımsız ancak ilişkili yapılar olarak ayrıldığı ve her bir bileşenin kendi alt boyutları tutarlı bir şekilde temsil ettiği gösterilmiştir. Bu, ölçeğin hem hastanın sübjektif deneyimini hem de klinisyenin objektif değerlendirmesini ayrı ayrı ölçme kapasitesini teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Uyarılama (Adaptation)

Format: Hasta beyanı (self-report) ve Klinisyen/Gözlemci değerlendirmesi (observer-rated). Maddeler genellikle 5 veya 10 noktalı Likert tipi derecelendirme kullanır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Skar oluşumu olan bireyler, özellikle olarak **yanık hastalar**.

Age Group: Yetişkinler (Çalışma kapsamına dahil olarak ergen ve yetişkin popülasyonlar).

Population Details: Türkiye'deki çeşitli hastanelerin yanık ünitelerinde tedavi gören veya takip edilen skarlı bireyler.

Test Methodology: Hem hasta hem de klinisyen tarafından skarın mevcut durumu ve iyileşme parametreleri değerlendirilir. Skorlar toplanarak genel skar kalitesi indeksi elde edilir. Yüksek skorlar, daha şiddetli veya kötü kalitede skarı işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Skar, yara iyileşmesi, yanık, estetik cerrahi, POSAS, psikometri, klinik değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara

(Yüksek Lisans Tezi Başlamında).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Test Yolu (Uyarlama): 2015

İzinler: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için genellikle izin gereklidir. Uyarlama tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi bünyesinde yapılmıştır. Ölçeğin kullanımı için orijinal ölçek geliştiricileri ve uyarlama çalışmaları yapan yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ölçeğin akademik kullanımı ücretsiz olduğu varsayılmaktadır, ancak büyük ölçekli ticari veya klinik kullanımlar için orijinal ölçek sahipleriyle görüşülmesi gerekebilir.

Kaynaklar

Yalçı, A. (2015). Hasta ve gözlemci skar değerlendirme ölçeğinin Türk toplumu için yanık hastalarında geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara).

Tezin orijinal kaynağına <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden erişilebilir.

Orijinal POSAS ölçeği kaynakları ve dokümantasyonu, ölçeğin geliştirilme sürecini detaylandırmaktadır.

Hasta ve Gözlemci Skar Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir.